

**REPERE METODOLOGICE PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINELE
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI LITERATURA UNIVERSALĂ
(școala națională)**

I. CADRU DE ORGANIZARE

În anul de studiu 2016-2017, procesul educațional la Limba și literatura română și Literatura universală se va realiza în conformitate cu prevederile variantei modernizate (2010) a Curriculumului școlar pentru disciplina Limba și literatura română (gimnaziu și liceu) și Literatura universală (versiunea electronică se va accesa pe <http://edu.gov.md/ro/content/invatamint-general>), precum și a Standardelor de eficiență a învățării Limbii și literaturii române (2012), care sînt structurate din perspectiva ȘPC și reflectă etalonul pentru evaluarea competențelor elevilor la nivelul celor trei domenii definitorii: *Textul literar și nonliterar; Practica rațională și funcțională a limbii; Cultura comunicării*. Precizăm că toate prevederile și sugestiile metodice valorificate prin **Scrisoarea metodică la Limba și literatura română și Literatura universală pentru anul 2015-2016 vor fi respectate în continuare.**

Conform Planului-cadru de învățămînt pentru anul de studii 2016-2017, aprobat prin ordinul ministrului educației 242 din 25 martie 2016, numărul de ore distribuit la disciplinele Limba și literatura română/Literatura universală este următorul:

NUMĂRUL DE ORE PER CLASA/PROFIL											
Limba și literatura română	V	VI	VII	VIII	IX	X (r)*	XI (r)	XII (r)	X (u)*	XI (u)	XII(u)
	6	6	5	5	5	4	4	4	5	5	5
Literatura universală									1	2	2

NUMĂRUL ANUAL DE ORE PER CLASA/PROFIL											
Limba și literatura română	V	VI	VII	VIII	IX	X (r)*	XI (r)	XII (r)	X (u)*	XI (u)	XII (u)
	204	204	170	170	170	136	136	136	136	170	170
Literatura universală						-	-	-	34	68	68

* (r) – profil real; * (u) - profil umanistic.

II. DOMINANTA MANAGEMENT

- ☛ Responsabilii la disciplină din cadrul OLSDI vor solicita managerilor de instituții și șefilor Comisiilor metodice să proiecteze, în mod obligatoriu, activități (seminare, traininguri, controale tematice etc.) care vor fi orientate pe creșterea calității procesului educațional la Limba și literatura română și Literatura universală și pe valorificarea.
- ☛ Responsabilii la disciplină din cadrul OLSDI și șefii comisiilor metodice vor respecta structura unică a Portofoliului responsabilului la LLR/LU și a Portofoliului Comisiei metodice (conform anexei 7).

☞ În colaborare cu administrația și bibliotecarul școlar, Comisia Metodică la Limba și literatura română va contribui, gradual, la asigurarea fondului de carte minim necesar la Literatura universală. În acest sens, se vor respecta recomandările de completare a fondului de carte al bibliotecilor școlare cu titlurile indicate conform anexei din circulara nr. 02/13-368 din 18.04.2016. Totodată, se recomandă a realiza o pagină web în cadrul site-ului oficial al liceului pe care, cu titlul de open source, să fie plasate, în format electronic, sursele recomandate la Limba și literatura română și Literatura universală, accesibile pentru descărcare gratuită.

Responsabilii la disciplină din cadrul OLSDI vor solicita managerilor de instituții și șefilor Comisiilor metodice să proiecteze, în mod obligatoriu, activități (seminare, traininguri, controale tematice etc.) care vor fi orientate pe creșterea calității procesului educațional la Limba și literatura română și Literatura universală, pornind de la următoarea temă de cercetare și aplicare propusă pentru anul școlar 2016-2017:

FORMAREA-DEZVOLTAREA-EVALUAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE ORALĂ ÎN CADRUL DISCIPLINELOR DIN ARIA CURRICULARĂ LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Actualitatea temei se impune prin statutul de disciplină de școlarizare a Limbii și literaturii române în contextul celorlalte discipline școlare. Competența de comunicare orală se constituie gradual, în mod prioritar, în cadrul acestei discipline generoase în raport cu latura informativ-formativ-atiudinală a elevilor, având un impact major asupra culturii comunicaționale a acestora. Pornind de la valoarea instrumentală a Limbii și literaturii române pentru celelalte discipline, profesorul la clasă trebuie să se pătrundă de responsabilitatea rolului pe care îl are în procesul formării-dezvoltării-evaluării competenței de comunicare orală.

Dominanta curriculară presupune:

- ☞ Respectarea curriculumului și a competențelor specifice ale disciplinei:
- ⌘ la treapta gimnazială vor fi valorificați parametrii comunicării orale și scrise prin formarea, integrată, a **competenței lingvistice**, la următoarele niveluri: lexical, semantic, gramatical; fonologic, ortografic și ortoepic (Cs.7, 10, 12).
- ⌘ la treapta gimnazială elevul va fi orientat spre dezvoltarea **competențelor de cultură generală a comunicării**, în baza competenței de comunicare formată în treapta anterioară de școlarizare. Se va accentua necesitatea perceperii actului comunicării în tripla dimensiune: verbală, nonverbală și paraverbală (Cs. 3, Cs. 9).
- ⌘ Se recomandă exersarea comunicării orale în raport cu toate produsele evaluabile nominalizate în conținuturile curriculare. Profesorul va asigura implementarea, graduală, a fiecărui tip de produs, pe măsură ce elevul se va obișnui cu parametrii de elaborare, va utiliza grila de evaluare, va fi capabil să evalueze produsele colegilor și, ceea ce e mai important, să se autoevalueze.

Dominanta metodologică presupune:

- ⌘ Valorificarea eficientă a tuturor resurselor, în mod prioritar, a resurselor umane a subiecților învățării, prin aplicarea, în mod creativ, de către profesor a instrumentarului didactic oportun formării și dezvoltării competenței de comunicare orală, variind metodele/tehnice/procedeele didactice. Se recomandă elaborarea, inițial, a **textului scris** pe care, ulterior, elevul îl prezintă oral. Lucrul cu ortogramele, punctogramele, greșelile de stil, asigurarea coerenței textului și utilizarea corectă a conectorilor logici etc. vor fi etapele pe care se va fundamenta munca profesorului în scopul formării competenței de comunicare orală.
- ⌘ Utilizarea suporturilor audio-vizuale pentru a facilita procesul de dezvoltare a unor parametri de pronunție corectă, românească; se va încuraja vizionarea la domiciliu a varia emisiuni cognitive, filme artistice și documentare, spectacole etc., corelate conținuturilor educaționale și realizate în limba română.
- ⌘ Familiarizarea elevilor cu deontologia comunicării prin stabilirea, și la nivel de clasă, a unor reguli, angajamente pe care să le respecte, în primul rând, profesorul. Codul legilor scrise și nescrise ale

comunicării orale cu privire la formulele de adresare, construirea de întrebări și răspunsuri vor fi susținute prin diverse exerciții de simulare, jocuri de rol, interviuri de grup, proiecte de grup etc.

⌘ Deontologia comunicării în spațiul clasei va fi extinsă și în spațiul vieții, *extra muros*. Totodată, profesorul va monitoriza formele de manifestare a culturii comunicării elevilor în spațiul virtual. Utilizarea TIC în procesul educațional EL/ELA este un atu, prin urmare, tot profesorul de limba și literatura română îl va ghida pe elev să respecte regulile inerente profilului unui vorbitor cult on-line și deontologia comunicării în social media (poșta clasei, revista clasei, platformele de comunicare etc.);

⌘ **Comunicarea didactică** constituie instrumentul de bază care va contribui la dezvoltarea competenței de comunicare orală a elevilor. Considerentul de la care pornim în conturarea acestei idei axiomatice este că **profesorul de limba și literatura română** reprezintă etalonul de cultură a comunicării pentru elevi, părinți, colegi de breaslă. În acest context, el devine „un model viu” al standardului la care se va raporta elevul.

⌘ Un aspect important în procesul formării competențe de comunicare orală vizează capacitatea profesorului de a stimula creativitatea elevilor săi, de a-i **motiva** să participe în varia situații de comunicare. Recomandăm, în scopul construirii unei strategii de interrelaționare profesor-elev, profesor-elevi, elev-elev, elev-elevi formularea „**întrebărilor deschise**”, raportate unui anume context situațional și comunicațional și susținute prin capacitatea profesorului de a traduce aceste întrebări. Acest tip de întrebări permit valorificarea componentei funcționale a comunicării didactice, motivînd elevul să gîndească în ritmul propriilor facultăți intelectuale, să exprime atitudini și convingeri personale.

Dominanta evaluare

Este imperios necesar să ne asigurăm în privința unei înțelegerii împărtășite a ideii de evaluare orală, excluzînd oricare umbră de subiectivitate și generalizare. Cercetătoarea M. Hadîrcă susține ideea că evaluarea exprimării orale, prin metoda observării, este mai dificilă decît evaluarea scrisului unui elev, întrucît nu există un produs concret care să poată fi apreciat. În acest caz, profesorul va trebui să-și dezvolte un sistem propriu de tehnici și instrumente de evaluare, cum ar fi: înregistrarea observațiilor; notarea factorilor care afectează exprimarea orală; utilizarea unor criterii de evaluare a comunicării (pe care să le cunoască și elevii); utilizarea acestor criterii la verificarea în comun a înregistrărilor audio sau video etc. Toate acestea îl pot ajuta pe profesor în procesul de formare și de apreciere obiectivă a competenței de comunicare orală.

La acest capitol se recomandă:

- ☞ Aplicarea grilelor de evaluare (proponem în anexă, cu titlu de model, grila de evaluare pentru patru produse orale evaluabile: prezentarea orală, prezentarea de carte – cu două modele aplicative, alocuțiunea, discursul).
- ☞ Familiarizarea elevilor cu aceste grile înainte de a desfășura evaluarea.
- ☞ Exersarea autoevaluării și a evaluării reciproce cu grilă.
- ☞ Lărgirea gamei/spectrului de produse orale evaluabile (proponem în anexa 2 un registru generos de produse orale evaluabile).
- ☞ Elaborarea propriilor descriptori, în funcție de produsele evaluate.

Profesorul va observa:

- comportamentul elevului în situația concretă de comunicare orală (dacă se implică situația de comunicare; dacă exprimă un punct de vedere, dacă pune întrebări de clarificare; dacă sugerează noi piste ale discuției etc.);
- siguranța sau nesiguranța cu care se exprimă elevul în anumite situații de comunicare;
- situațiile de comunicare în care exprimarea orală a elevului este eficientă și invers;
- capacitatea elevului de a fi un bun ascultător, dar și inițiator al discuției;
- trăsăturile limbajului folosit de elev în actul de comunicare;
- comentariile elevului făcute la propria comunicare; etc.

III. STRATEGIA DE PROIECTARE

PRINCIPIUL 1. - IMPLICAREA ELEVILOR ÎN LUAREA DECIZIILOR

La prima lecție, profesorul familiarizează elevii cu manualul școlar, cu domeniile specifice de structurare a conținuturilor conform curriculumului, cu lecturile obligatorii și facultative pe care le propune. Profesorul va respecta statutul de co-autor și de partener al învățării, pe care îl deține elevul.

Totodată, la această oră, elevului i se vor actualiza elementele setului obligatoriu al elevului la disciplină: 1. Caiet de studiu; 2. Caiet de teme nr.1 și nr. 2; 3. Caiet pentru probe de evaluare; 4. Portofoliul elevului (portofoliul va respecta un algoritm unic, la nivel de clasă, de structurare a compartimentelor, elaborat împreună cu elevii).

PRINCIPIUL 2. - CONTINUITATE ȘI ABORDARE HOLISTICĂ ÎN PROCESUL PROIECTĂRII

Structura orientativă a Proiectării de lungă durată:

<i>Data</i>	<i>Unitatea de învățare</i>	<i>Competența specifică</i>	<i>Tema lecției</i>	<i>Nr. de ore</i>	<i>Activități de învățare/ evaluare (orientativ)</i>

Structura orientativă a UD:

Competențe: 1. _____
2. _____

<i>Etapale lecției</i>	<i>Conținuturile (subiectul orei)</i>	<i>Tehnologia didactică</i>	<i>Managementul timpului</i>	<i>Evaluarea</i>
1.Evocare				
2.Realizarea sensului				
3. Reflecție				
4. Extindere				

Insistăm asupra faptului că elaborarea *proiectării didactice de lungă durată* este responsabilitatea fiecărui cadru didactic, iar maniera personalizată de realizare a acesteia, în strictă conformitate cu prevederile curriculare, va reflecta viziunea proprie a cadrului didactic, centrându-se pe specificul efectivului de elevi din instituția în care activează. Profesorul va avea grijă să alterneze formele **lecțiilor de tip atelier** pentru fiecare unitate de învățare. În dependență de obiectivele propuse, pentru realizarea calitativă a lecției-atelier (de scriere, de lectură, de discuție) profesorul poate alocă 2 lecții consecutiv la nivel de unitate didactică.

PRINCIPIUL 3. - CENTRAREA PE FORMAREA DE COMPETENȚE

Fiecare competență specifică se va regăsi, în egală măsură, valorificată în Proiectarea de lungă durată. Totuși, în contextul temei de cercetare și aplicare pentru anul școlar 2016-2017, dar, mai cu seamă, în perspectiva pregătirii elevului pentru situații reale de viață, în care acesta este solicitat să-și

expună/argumenteze fluent și corect punctul de vedere, ideile, viziunile, considerăm că o deosebită pondere urmează să o aibă următoarele competențe specifice:

Gimnaziu: 7. Respectarea normei ortografice, ortoepice, semantice, gramaticale, punctuaționale, stilistice a limbii române literare.

10. Valorificarea mijloacelor expresive ale limbii române literare, în diferite situații de comunicare orală și scrisă.

12. Respectarea etichetei verbale în orice situație de comunicare orală și scrisă.

Liceu : 3. Integrarea lexicului terminologic necesar studierii disciplinelor școlare din toate ariile curriculare în vocabularul activ.

9. Producerea personalizată a actelor de vorbire, a textelor argumentative, reflexive și metaliterare.

În corelație cu acestea și tema de cercetare și aplicare propusă, pot fi formulate temele de seminare, traininguri la nivel de Comisie metodică.

PRINCIPIUL 4. ASIGURAREA CONEXIUNII INTER/INTRA/TRANS-DISCIPLINARE

Recomandăm realizarea unor activități comune în cadrul ariei Limbă și comunicare, dar și cu colegii de la alte arii curriculare, inițierea de concursuri școlare, proiecte educaționale etc.

5.PRINCIPIUL SUCCESULUI ȘI AUTENTICITĂȚII LA REALIZAREA EVALUĂRII ÎN BAZĂ DE COMPETENȚE

⌚ În construirea demersului educațional, profesorii vor elabora propriile modele de evaluare, respectând și prevederile, sugestiile, modelele din *Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor (2014)*.

⌚ Textele selectate pentru subiectele de la tezele semestriale vor fi distincte de cele învățate la clase, dar se admite valorificarea altor texte a autorilor studiați.

⌚ Evaluarea se va axa pe sarcini **autentice**, care valorifică probleme reale, situații din viața elevului, corelate perspectivei de integrare sociolingvistică a acestuia în comunitate. Se vor exclude practicile eronate de evaluare orală (exemplul: recitalul de poezii nu poate constitui o formă de evaluare a competenței de comunicare orală).

⌚ În cadrul evaluării scrise sau orale, 20% din punctajul maxim acordat va fi rezervat pentru corectitudinea textului scris și cultura comunicării.

⌚ Lecția de **analiză a evaluării** va fi realizată în termen de 5 lecții după data evaluării propriu-zise sau la lecția următoare. Lecția de analiză a evaluării trebuie să se regăsească în caietul de studiu al elevului sau, nemijlocit, în caietul de evaluare al elevului, cu indicarea concretă a datei și a temei.

⌚ Profesorul este obligat să prezinte elevului caietul de evaluare și să discute cu elevii baremul de evaluare, punctogramele, ortogramele, precum și aspectele de conținut care necesită precizări.

⌚ Se recomandă, la nivel de Comisie metodică, să se realizeze, la sfârșitul semestului, a controlul caietele de evaluare ale elevilor, varierea probelor și gradul de corespundere cu datele consemnate de către profesor în registru.

⌚ Nu se acceptă desfășurarea probelor de evaluare sumativă pe foi detașabile, se impune realizarea probelor într-un caiet unic, în care pot fi vizualizate, cronologic, toate probele administrate la clasă.

Utilizarea manualelor și a auxiliarelor didactice

Profesorilor le revine rolul de a alege resurse didactice suplimentare (caiete de lucru, teste, cărți de lectură, softuri educaționale etc.). Întrucât profesorul dispune de o gamă variată de resurse, recomandăm utilizarea manualelor, a auxiliarelor didactice și a ghidurilor etc. care sînt aprobate și au parafa Ministerului Educației. La decizia lor, profesorii pot opta și pentru alte surse și auxiliare didactice, care vor contribui eficient la creșterea calității predării, totuși, acestea nu trebuie să suprasolicite activitatea elevului, ci, dimpotrivă, să

aducă mai multă interactivitate, motivație pentru învățare. Extinderea conținuturilor, prin utilizarea unor surse cu grad ridicat de dificultate, este recomandabilă în pregătirea elevilor cu performanțe.

Se recomandă a realiza o pagină web în cadrul site-ului oficial al instituției, pe care, cu titlul de open source, să fie plasată, în format electronic, literatura recomandată la Limba și literatura română și Literatura universală, accesibilă pentru descărcare gratuită. Această bancă de literatură artistică poate fi realizată în colaborare cu colegii-profesori de informatică și, desigur, cu ajutorul elevilor.

Manuale, ghiduri și alte surse	Anul ediției
Limba și literatura română. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta gimnazială. Chișinău.	2011
Limba și literatura română, Cl. a V-a, curs integrat, A. Crișan et al., Chișinău, ed. Știința.	2010
Limba română, ghidul profesorului, A. Crișan et al., Chișinău, ed. Știința.	2010
Lecturi literare, antologie pentru clasele V-VI, selecție M. Ciobanu et al., Chișinău, ed. Știința.	2001
Limba și literatura română, cl. a VI-a, L. Onofrei, D. Onofrei, A. Grama-Tomiță, L. State. Chișinău, ed. Cartier.	2011
Limba și literatura română, ghid pentru profesori, Chișinău, ed. Cartier.	2011
Limba și literatura română, T. Cartaleanu, M. Ciobanu, O. Cosovan, manual, cl. a VII-a, Chișinău, ed. Știința.	2012
Limba și literatura română, T. Cartaleanu, M. Ciobanu, O. Cosovan, cl. a VII-a, Ghidul profesorului, Chișinău, ed. Știința.	2007
Limba și literatura română (cl. a VIII-a). T. Cartaleanu, M. Ciobanu, O. Cosovan, Chișinău, ed. Știința.	2013
Limba și literatura română (cl. a IX-a). T. Cartaleanu, M. Ciobanu, O. Cosovan. Chișinău: Știința.	2016
A. Grama-Tomiță, L. Nicolaescu-Onofrei, L. State, D. Onofrei, manual, cl.a IX-a. <i>Limba și literatura română</i> . Chișinău: ed. Cartier.	2010
Grîu N., Oleinic V., Limba și literatura română. Caiet de teste preparatorii pentru examenul de absolvire a gimnaziului (cl. a IX-a). Teste. ed. Arc	2015
T. Cartaleanu, A. Grama-Tomiță, S. Orehovschi Limba și literatura română. Teste sumative (cl. a XII-a). Chișinău: ed. Prut Internațional	2016
Grîu N., Oleinic V., Limba și literatura română. Caiet de teste preparatorii pentru examenul de bacalaureat (cl. a XII-a). Teste. Chișinău: ed. Arc	2015
Cartaleanu T., Cosovan O. Limba și literatura română. Teste. Ciclul gimnazial, clasele 5-9. Ed. Știința.	2001
Cristei T., Cartaleanu T., Cosovan O., Ghicov A., <i>Limba și literatura română</i> . Manual pentru cl. a X-a. (Ed. A 2-a rev.) Chișinău: Cartdidact.	2012
Cristei T., Cartaleanu T., Cosovan O. ș.a., <i>Limba și literatura română</i> . Manual pentru cl. a XI-a. Chișinău: Cartdidact.	2009
Cristei T., Cartaleanu T. ș.a., <i>Limba și literatura română</i> . Manual pentru cl. a XII-a. Chișinău: Cartdidact.	2015
Pilchin I., Pilchin M., Grîu-Roșior N., Literatura universală. Manual pentru clasa a XI-a. Chișinău: Cartdidact.	2013
Pilchin I., Pilchin M., Grîu-Roșior N., Literatura universală. Manual pentru clasa a XII-a. Chișinău: Prut Internațional.	2012
Pavlicenco Sergiu, Literatura universală. Manual pentru clasa a X-a. Chișinău: Litera.	2012

Totodată, în scopul organizării seminarelor tematice de valorificare a temei de cercetare și aplicare propunem, cu titlu de recomandare, următoarea bibliografie și webografie:

1. Armstrong, Thomas. *Ești mai inteligent decât crezi*. București: Curtea Veche, 2011.
2. B.I.E.F.; Gerard, Francois-Marie; Pacearcă, Ștefan. *Evaluarea competențelor: ghid practic*. București: AramisPrint, 2012.
3. Bădău, Horea Mihai. *Tehnici de comunicare în social media*. Iași: Polirom, 2011.
4. Birkenbihl, Vera. *Antrenamentul comunicării sau arta de a ne înțelege*. București: Gemma Press, 1998.
5. Bocoș, Mușata-Dacia. *Instruirea interactivă: repere axiologice și metodologice*. Iași: Polirom, 2013.
6. Callo, Tatiana. *Educația comunicării verbale*. Chișinău: Litera, 2003.
7. Fârte, Gheorghe-Ilie. *Comunicarea: o abordare praxiologică*. Iași: Casa Editorială Demiurg Plus, 2004.
8. Ferreol, Gilles; Flageul, Noel. *Metode și tehnici de exprimare scrisă și orală*. Iași: Polirom, 1998.
9. Floyd, Kory. *Comunicarea interpersonală*. Iași: Polirom, 2013.
10. Glass, Lillian. *Autoapărarea verbală*. București: Curtea Veche, 2012.
11. Gordon, Thomas; Burch, Noel. *Profesorul eficient*. București: Trei, 2011.
12. Hattie, John. *Învățarea vizibilă*. Ghid pentru profesori. București: Trei, 2014.
13. Johannes, Alain. *Comunicarea prin imagini*. Iași: Polirom, 2009.
14. Lacombe, Fabrice. *Rezolvarea dificultăților de comunicare*. Iași: Polirom, 2005.
15. Marzano, Robert. *Arta și știința predării*. București: Trei, 2015.
16. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara. *Strategii didactice interactive*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007.
17. Pânișoară, Ion-Ovidiu. *Profesorul de succes: 59 de principii de pedagogie practică*. Iași: Polirom, 2009.
18. Peretti, Andre; Legrand, Jean-Andre; Boniface, Jean. *Tehnici de comunicare*. Iași: Polirom, 2001.
19. Pierron, Catherine, Pierron, Odile. *Cum să scriem*. Iași, Polirom, 1999.
20. Prutianu, Ștefan. *Antrenamentul abilităților de comunicare*. Iași, Polirom, 2004.
21. Rey, Bernard, Defrance, Anne, Pacearcă, Ștefan, Carette, Vincent, Kahn, Sabine. *Competențele în școală. Formare și evaluare*. București: Aramis Print, 2012.
22. Rozakis, Laurie. *Cum vorbim în public*. București: Curtea Veche, 2007.
23. Sâmișăian, Florentina. *O didactică a limbii și literaturii române: provocări actuale pentru profesor și elev*. București: Art, 2014.

Webografie

24. **Tehnici de comunicare orală:**
http://colegiuleconomic.rdsbz.ro/comunicarea/page_11.htm
25. **Stănea, Rodica, Tehnici de comunicare eficientă:**
http://www.incluziunesociala.ro/upls/31_49743_suport_curs_Tehnici_comunicare.pdf
26. **Didactica formării competențelor:**
<http://www.uvvg.ro/cdep/wp-content/uploads/2012/06/Didactica-competente-final.pdf>
27. **Afanas, Aliona. Metodologia dezvoltării competenței de comunicare:**
http://ise.page.md/uploads/files/1389967769_monografie-afanas-2012.pdf
28. **Termenii-cheie ai competenței de comunicare:**
<http://www.creeaza.com/didactica/comunicare-si-relatii-publice/CONCEPTUL-DE-DISCURS746.php>
29. Rusu, Mina-Maria. **Competența de comunicare – perspective de abordare**
<http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=797>

Valorificarea demersului didactic din perspectiva temei de cercetare și aplicare

Autor: Tatiana Cartaleanu, conferențiar universitar, doctor în pedagogie UPS „I. Creangă”

EXPUNEREA ORALĂ

PRODUSUL: Expunerea orală cu suport vizual

- ☞ Expunerea după imagini care ilustrează textele literare studiate
- ☞ Expunerea după o serie de ilustrații la un text literar studiat
- ☞ Expunerea după desenul elevului (ca ilustrație la un text literar studiat)
- ☞ Expunerea după o imagine selectată individual
- ☞ Expunerea după o imagine dată
- ☞ Expunerea după un colaj

Exemple de itemi:

Ce?	Cît?	Cum?
Relatează episodul reflectat pe coperta cărții,	în discurs coerent de 2-3 minute,	inspirându-te din imaginea respectivă.
Relatează un episod din <i>Amintiri din copilărie</i> de Ion Creangă,	în discurs coerent de 2-3 minute,	utilizînd ca reper una dintre ilustrațiile ce însoțesc textul.
Povestește, în baza celei mai vechi poze din albumul vostru de familie,	în discurs coerent de 2-3 minute,	urmînd algoritmul dat: - cine e reprezentat în ea; - cînd și unde a fost făcută poza; - cu ce ocazie s-au fotografiat persoanele date; - de ce această poză se găsește în albumul <u>vostru</u> de familie; - în ce relație de rudenie ești cu persoanele respective; - ce sentimente îți inspiră fotografia.

Grilă de evaluare

Criterii de evaluare	Indicatori de competență	Puncte
Corespunderea discursului cu imaginea	Elevul utilizează imaginea ca reper vizual pentru discurs – 1 p. Elevul face referință directă la imagine – 1 p.	Da – 2 p. Parțial – 1p. Nu – 0 p.
Realizarea adecvată a sarcinii	Elevul analizează imaginea – 1 p. Elevul face dovada înțelegerii imaginii – 1p. Elevul expune episodul/momentele solicitate – 1p.	Da – 3 p. Parțial 2/1 p. Nu – 0 p.
Organizarea discursului	Elevul lansează un discurs structurat în corespundere cu cerințele cunoscute – 1 p. SAU Elevul respectă algoritmul de organizare a discursului – 1 p.	Da – 1 p. Nu – 0 p.
Logica și coerența	Discursul este construit logic și coerent – 1p.	Da – 1 p. Nu – 0 p.
Respectarea limitei de întindere	Discursul se încadrează în limita indicată – 1p.	Da – 1 p. Nu – 0 p.
Corectitudinea linguală	Discursul este corect din punct de vedere lingual – 2 p. Au fost comise 1-2 erori – 1 p. Au fost comise 3 și mai multe erori – 0 p.	Da – 2 p. Parțial – 1 p. Nu – 0 p.

PRODUSUL: Prezentarea de carte

Modelul *Chestionar* îl recomandăm mai cu seamă pentru elevii din clasele a V-a – a VII-a, când considerăm că a răspunde la întrebări este mai simplu decât a respecta un algoritm. Indubitabil, o atare formă de evaluare sumativă nu se aplică decât după ce s-a exersat suficient în cadrul evaluării continue.

Deși elevii au avut din timp chestionarul și s-au pregătit serios pentru evaluarea dată, profesorul se poate aștepta la tentative de a citi răspunsurile gata scrise. În asemenea situație, se va reveni la formula evaluării unei competențe de comunicare orală, în fața colegilor, nu a competenței de lectură de pe text gata scris; la fel, se va insista pe ideea de prezentare orală, liberă, nu de recitare a unui text memorizat.

Întrebările	Indicatorii de evaluare	Punctele acordate
1) Ce carte vrei să prezinți, cine este autorul ei?	Prezentarea cărții, a autorului și a titlului.	1 punct 1 p. – corect; 0 p. – eronat, lipsește.
2) Când și unde are loc acțiunea?	Prezentarea cronotopului.	1 punct 1 p. – corect, detaliat; 0 p. – eronat sau lipsește.
3) Ce evenimente sînt descrise în carte?	Prezentarea succintă a evenimentelor.	2 puncte 2 p. – corect, detaliat; 1 p. – rezumativ, cu unele inexactități sau lacune; 0 p. – lipsește.
4) Cine sînt personajele principale? Cum le-ai caracteriza?	Prezentarea și caracterizarea personajelor principale.	2 puncte 2 p. – identificate și numite corect; caracterizate succint; 1 p. – identificate și numite corect; caracterizate sumar; 0 p. – realizat cu lacune și erori sau lipsește.
5) Ce pasaj te-a impresionat mai mult?	Relatarea/expunerea pasajului ales.	2 puncte 2 p. – corect, detaliat; 1 p. – rezumativ, cu unele inexactități sau lacune; 0 p. – lipsește.
6) De ce ai recomanda/nu ai recomanda cartea colegilor?	Formularea argumentată a opiniei.	1 punct 1 p. – opinie clar formulată și argumentată; 0 p. – lipsește.
	Corectitudinea expresiei verbale.	1 punct 1 p. – comunicare în limitele normei; 0 p. – comunicare cu erori de lexic, gramatică, ortoepie, stil.

PRODUSUL: Prezentarea de carte

Modelul *Agendă*, propus elevilor din clasele mai mari (a VIII-a – a XII-a), ar putea permite o personalizare mai profundă a discursului și o interpretare mai competentă a textului. Faptul că elevul are un algoritm îi călăuzește pașii, dar îi oferă mai multă libertate decât chestionarul, iar ceea ce constituie discursul său este un condensat al gândurilor, stărilor, sentimentelor, reacției sale postlectorale.

Algoritm	Indicatorii de evaluare	Punctele acordate
1) Prezentarea autorului, în contextul epocii.	Autorul este prezentat în contextul epocii sale.	1 punct 1 p. – corect, suficient; 0,5 p. – lacunar sau greșit; 0 p. – lipsește.
2) Date din istoricul textului.	Textul este localizat în creația autorului; se aduc date rezumative cu privire la istoricul scrierii sale.	1 punct 1 p. – corect, suficient; 0,5 p. – lacunar sau greșit; 0 p. – lipsește.
3) Rezumatul intrigii.	Intriga este rezumată în text coerent, cu referire la celelalte momente ale subiectului.	2 puncte 2 p. – corect și demonstrând cunoașterea întregului text; 1 p. – sumar; 0 p. – lipsește.
4) Personajele principale și liniile de subiect.	Personajele și liniile de subiect sînt identificate, numite și prezentate corect.	2 puncte 2 p. – identificate, numite și prezentate corect; 1 p. – identificate și numite cu unele erori; 0 p. – lipsește.
5) Tema textului.	Tema este formulată corect, în enunț dezvoltat.	1 punct 1 p. – corect; 0 p. – lacunar sau lipsește.
6) Mesajul textului.	Mesajul este formulat corect, în enunț dezvoltat.	1 punct 1 p. – corect; 0 p. – incorect sau lipsește.
7) Impresii și recomandări.	Impresiile de lectură sînt formulate în enunț dezvoltat; se face o recomandare colegilor.	1 punct 1 p. – corect; 0,5 p. – lacunar sau greșit; 0 p. – lipsește.
Coerența și corectitudinea expresiei verbale.		1 punct 1 p. – comunicare în limitele normei; 0,5 p. – au fost comise 2-3 erori; 0 p. – mai mult de 3 erori de lexic, gramatică, ortoepie, stil.

PRODUSUL: Alocuțiunea

Discurs nepregătit îndelungat, *alocuțiunea* va deveni evaluabilă dacă și elevii, și profesorul vor porni de la anumite criterii de apreciere a textului rostit/ascultat. Dacă privim exercițiul ca pe o probă de evaluare sumativă, fiecare elev ar trebui să primească un alt proverb și toți să se afle în condiții egale. Dar este neîndoielnic faptul că în clasa respectivă s-a exersat suficient pe palier formativ, înainte ca profesorul să proiecteze o asemenea probă de evaluare sumativă. Obiectivele de evaluare urmărite trec lejer în criteriile de evaluare.

Elevul va putea:

- ✓ să formuleze un punct de vedere (acord - dezacord) în raport cu aserțiunea exprimată în proverb;
- ✓ să-și sprijine, cu 2 argumente, punctul de vedere formulat;
- ✓ să aducă 2 exemple/referințe la texte literare și situații de viață, în sprijinul punctului de vedere formulat;
- ✓ să-și organizeze un discurs de 2-2,5 minute, în baza aserțiunii date;
- ✓ să utilizeze limba literară corectă și expresivă.

Fișa pe care elevul o ia de pe masa profesorului arată astfel:

Construiește un discurs de 2 - 2,5 minute în baza proverbului dat, făcând referință la experiența proprie de viață și la cea de cititor:

- ✓ formulează un punct de vedere (acord - dezacord) în raport cu aserțiunea dată;
- ✓ adu 2 argumente întru susținerea punctului de vedere formulat;
- ✓ adu 2 exemple/referințe la texte literare și situații de viață, în sprijinul punctului de vedere formulat.

Mai bine să fie ținuți în frâu copiii cu rușinea decât cu frica.

Grilă de evaluare:

Formularea clară a opiniei	Validitatea argumentelor	Utilizarea exemplelor și a datelor	Claritatea și logica expunerii	Respectarea limitei de timp	Corectitudinea exprimării
5 puncte	10 puncte	10 puncte	5 puncte	2 puncte	8 puncte
Opinie exprimată, clar, formulată original.	Două argumente valide.	Se aduc 2 exemple proprii, se face o comentare originală.	Discursul este structurat impecabil.	Se respectă.	Vocabular adecvat, cu respectarea nuanțelor de sens. Nici o greșeală de exprimare.
3 puncte	5 puncte	5 puncte	3 puncte	1 punct	1-7 puncte
Opinie exprimată clar și formulată corect.	Un argument valid.	Se aduce un exemplu adecvat, comentat. sau Se aduc 2 exemple, fără a se comenta.	Se vede clar structura. Se atestă o situație de incoerență sau de omisiune.	Alocuțiunea durează mai puțin de 1,5 minute.	Fiecare greșeală de exprimare scade un punct.
0 puncte	0 puncte	0 puncte	0 puncte	0 puncte	0 puncte
Opinia nu este exprimată.	Argumentele lipsesc sau nu sînt valide.	Nu se aduc exemple.	Discursul nu are o structură sesizabilă.	Alocuțiunea durează mai puțin de 1 minut.	Se comit mai mult de 8 greșeli de exprimare.

Expunerea în baza experienței dirijate de lectură

- ☞ Expunerea parțială / selectivă a textului studiat
- ☞ Expunerea detaliată a unui episod
- ☞ Expunerea detaliată a unei linii de subiect
- ☞ Expunerea detaliată a unui moment al subiectului
- ☞ Expunerea detaliată a acțiunilor unui personaj
- ☞ Expunerea rezumativă a unui episod

Expunerea în baza lecturii independente

- ☞ Conferința de lectură
- ☞ Expunerea orală integrală a textului citit independent
- ☞ Prezentarea de carte
- ☞ Discursul

Anexa 5

PRODUSUL: Discursul

Standardul de eficiență a învățării:

Produce acte de vorbire orală și scrisă personalizate, care îi reflectă propriile idei, judecăți, opinii, argumente, experiențe senzoriale și lectorale.

Competența specifică:

9. Producerea personalizată a actelor de vorbire, a textelor argumentative, reflexive și metaliterare.

Obiectivul de evaluare:

Elevul va putea să-și exprime și să își argumenteze starea afectivă postlectorală, în raport cu mesajul/ axiologia textelor studiate/ citite independent, prin raportare la propriul sistem de valori, la gustul estetic și la preferințele literare.

Itemul:

Prezintă, în text coerent de 4-5 minute, **un discurs-pledoarie**, formulând 3 idei argumentate pentru lectura unei cărți care te-a impresionat.

Criterii de evaluare	Comentarii	Punctele acordate
I. Succesiunea logică și coerența expunerii.	Se va urmări ca discursul să aibă structura stabilită. În lipsa unor indicații certe, se vor cere, distincte, trei părți: <i>Introducerea</i> , <i>Cuprinsul</i> , <i>Concluzia</i> .	1 punct 1 p. – discursul are structura stabilită; 0,5 p. – discursul are unele elemente ale structurii (de ex., are <i>Introducere</i> , <i>Cuprins</i> , dar lipsește <i>Concluzia</i>); 0 p. – discursul nu are o structură sesizabilă.
II. Pertinența ideilor lansate.	Fiecare idee este clar formulată.	3 puncte 3 p. – discursul conține 3 idei distincte, formulate explicit; 2 p. – discursul conține 2 idei distincte; 1 p. – discursul conține 1 idee distinctă; 0 p. – nu au fost lansate idei în raport cu subiectul discursului.
III. Validitatea argumentelor.	Fiecare idee este dezvoltată, cu argumentele corespunzătoare.	1,5 puncte 1,5 p. – fiecare din cele trei idei este argumentată; 1 p. – două idei sînt susținute cu argumente; 0,5 p. – o idee este argumentată; 0 p. – argumentele lipsesc.
IV: Elocvența exemplilor.	Pentru fiecare idee enunțată se aduce cîte un exemplu, din textele literare/din textul abordat.	1,5 puncte 1,5 p. – fiecare din cele trei idei este ilustrată cu cîte un exemplu din text; 1 p. – două idei sînt susținute cu cîte un exemplu din text; 0,5 p. – o idee este sprijinită cu argumente;

		0 p. – exemplele lipsesc.
V. Respectarea limitei de întindere.	Limita de întindere în timp a fost respectată.	1 punct 1 p. – elevul a folosit eficient timpul; 0 p. – limita de timp nu a fost respectată.
VI. Corectitudinea linguală.	Discursul respectă norma limbii române literare.	2 puncte 2 p. – comunicare în limitele normei; 1 p. – au fost comise 2-3 erori; 0 p. – mai mult de 3 erori de lexic, gramatică, ortoepie, stil.

Anexa 6

Portofoliul responsabilului de LLR/LU

- Planul anual de activitate a instituției (plan managerial).
- Extras din planul de activitate.
- Acte normative necesare pentru organizarea/ desfășurarea procesului educațional la LLR/LU.
- Planificări lunare/ săptămânale operative.
- Evidența orelor de bază și opționale repartizate la disciplină.
- Orarul lecțiilor profesorilor din cadrul comisiei metodice.
- Date statistice despre cadrele didactice.
- Temele de autoperfecționare ale cadrelor didactice; Concordanța temelor de autoperfecționare cu problemele pedagogiei contemporane, curricula modernizată.
- Fișe de asistențe la lecții, activități extracurriculare.
- Note informative cu referire la controalele efectuate, cu privire la rezultatele lucrărilor de evaluare de ordin intern, la implementarea curriculumului, la olimpiadele școlare etc.

Portofoliul Comisiei metodice LLR

- Ordinul de constituire al comisiei metodice;
- Pașaportul comisiei metodice;
- Curriculum școlar la disciplinele de studii din cadrul comisiei metodice;
- Curriculum școlar la disciplinele opționale din cadrul comisiei metodice ;
- Scrisorile metodice ale ME al RM;
- Planul de activitate al comisiei metodice (aprobat de administrația instituției);
- Rapoarte de activitate a comisiei metodice pentru ultimii 3 ani;
- Procese - verbale ale ședințelor comisiei metodice (registru cusut și paginat);
- Planul activităților de formare continuă și atestare în cadrul comisiei metodice;
- Proiecte didactice ale orelor publice;
- Proiecte didactice ale activităților metodice;
- Rezultatele inspecțiilor frontale și tematice realizate de către administrația instituției, DGR/MÎTS, ME al RM (note informative);
- Materiale privind organizarea și desfășurarea tezelor semestriale (obiective de evaluare, matrice de specificații, barem de corectare, variante de teste);
- Analiza evaluărilor de ordin intern și extern (statistică, analitică, constatări și recomandări);
- Rezultatele olimpiadelor școlare (inclusiv subiecte, bareme, lucrări) și ale altor activități cu caracter competitive pentru ultimii 3-5 ani.
- Fișa-post a fiecărui cadru didactic etc.

Natalia Grîu, consultant superior, Direcția Învățământ preuniversitar, Ministerul Educației, GDS